

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖVALTNINGEN

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Tfn: 08-508 25 016

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2006-10-23

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

2006-11-21
DNR 106-0462/2006

Till
Socialtjänstnämnden

Om att införa obligatoriska föräldrasamtal mot ungdomars alkoholmissbruk

Svar på remiss av skrivelse från Ann-Katrin Åslund (fp)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Förvaltningen anser att Ann-Katrin Åslund (fp) tar upp en angelägen fråga i sin skrivelse om hur man skulle kunna utveckla en bra preventiv metod för att förhindra utvecklande av en beroendeproblematik hos ungdomar. Socialtjänstförvaltningen skulle kunna få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i utredningar enligt socialtjänstlagen införa en modell för strukturerade föräldrasamtal där man identifierar familjer/ ungdomar som behöver fortsatta insatser i ett tidigt skede av droganvändning. Det måste finnas forskningsstöd för att det är en effektiv metod om resurser ska avsättas för införande av en sådan samtalsmodell.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande överlämnat en skrivelse från Ann-Katrin Åslund (fp) om att införa obligatoriska föräldrasamtal mot ungdomars alkoholmissbruk. Skrivelsen biläggs tjänsteutlåtandet. Remisstiden går ut den 30 november 2006.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med Precens, Maria Ungdomsenhet och staben för utredning/projekt.

Skrivelsen i sammanfattning

Varannan niondeklassare uppger att de någon gång varit berusade. Den genomsnittliga debutåldern då Stockholmsungdomar börjar dricka alkohol är mellan 13 och 14 år. Behovet av ökade insatser mot ungdomars missbruk är mycket stort.

Som ett nytt steg i arbetet med att engagera föräldrarna i barnens alkoholvanor föreslår Ann-Katrin Åslund (fp) att obligatoriska föräldrasamtal införs som en konsekvens i samtliga fall då en minderårig person påträffats berusad av polis eller socialtjänst. Samtalen ska hållas med den unge, hans eller hennes föräldrar och socialtjänstens personal senast en vecka efter det att en anmälan om drogpåverkan gjorts av polis eller socialtjänst.

En modell för stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst om obligatoriska föräldrasamtal för berusade minderåriga föreslås utarbetas.

Förebyggande drogprevention och insatser för ungdomar som använder droger idag

Socialnämndens ansvar för det förebyggande arbetet att minska ungdomars användning av droger och arbetet med ungdomar som missbrukar eller är i riskzon att börja missbruka droger är reglerat i lagstiftningen. I stadens riktlinjer och i STAN-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program) som antogs av kommunfullmäktige år 2004, finns konkreta anvisningar för arbetet.

I 3 kap. 1 § socialtjänstlagen anges att till socialnämndens uppgifter hör att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja goda levnadsförhållanden. Av särskild vikt är bland annat att tillgodose barns och ungdomars omvårdnad och utveckling.

I 14 kap. 1 § socialtjänstlagen anges att var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd *bör* anmäla detta till nämnden. Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom *ska* genast anmäla detta till socialnämnden. Inom socialnämnden ska en bedömning göras om utredning ska inledas enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. I stadens riktlinjer finns en utredningsmodell för hur en utredning i ett barn- el-

ler ungdomsämnen ska bedrivas. I utredningen ingår självfallet att samtal förs med vårdnadshavaren och barnet/ungdomen tillsammans. Ungdomar har aldrig ensamma kontakt med socialtjänsten.

I STAN-programmet tar man bland annat upp hur man ska arbeta med tidiga insatser riktade till barn och ungdomar. Grundläggande i dessa insatser är samverkan med föräldrarna. Föräldrautbildning eller andra former av stöd till familjer i syfte att förbättra kommunikationen anges vara en central komponent i framgångsrika familjeinsatser för både barn och ungdomar.

Den årliga informationskampanjen som genomförs av Precens riktad till tonårsföräldrar är en del av detta arbete. Precens ansvarar också för samordnings- och stödinsatser för drogsamordnarna som arbetar med implementering av de stadsdelsvisa handlingsprogrammen utifrån STAN-programmet. Den strukturerade metoden för föräldrastöd och stöd till lärare, Komet (KOMMunikations-METod), är en fungerande metod som ständigt utvecklas och får nya användningsområden. Precens svarar för samordning av utvecklingen.

Maria Ungdomsenhet är stadens centrala enhet för ungdomar upp till 20 år som har en missbruksproblematik eller som befinner sig i riskzon för missbruk. Enheten bedriver även uppsökande verksamhet. Uppdraget är att komplettera stadsdelsnämndernas arbete med denna målgrupp.

Behandlingsenheten för alkohol- och narkotikaberoende ansvarar för råd och stöd till alkohol- och narkotikamissbrukare över 18 år. Verksamheten är ett komplement till stadsdelsnämndernas missbruksvård. Man ägnar särskild uppmärksamhet åt unga missbrukare och de som inte tidigare sökt missbruksvård. PUMAN (Projektet unga med risk att utveckla ett alkohol- eller narkotikaberoende) är en särskilt verksamhet för unga mellan 18 till 28 år.

Inom Stockholms stad finns idag 13 ungdomsmottagningar som drivs av stadsdelsnämnderna och Stockholms läns landsting gemensamt eller enligt överenskommelse med den ena huvudmannen (11 stycken), utbildningsnämnden (Stockholms skolors ungdomsmottagning) samt Stockholms Stadsmission (Gamla stan). Gemensamma rekommendationer har utarbetats av staden och Stockholms läns landsting kring målgrupp och innehåll i verksamheterna vid mottagningarna.

Det övergripande målet för mottagningarna är att främja fysisk och psykisk hälsa, stärka identitetsutvecklingen samt att förebygga oönskade graviditeter och STI (STI – Sexually transmitted infections). Målgruppen är ungdomar och unga vuxna upp till 23 års ålder, med undantag för Stadsmissionens ungdomsmottagning som har den övre åldersgränsen vid 25 år.

Staden ger genom socialtjänstnämnden bidrag till föreningar/ organisationer som arbetar med barn och ungdomar i utsatta situationer. Pengar beviljas bland

annat till föreningar som arbetar med att se till att barnen och ungdomarna har ett alternativt nätverk när föräldern/ föräldrarnas omvårdnad brister.

Förvaltningens synpunkter på skrivelsen

Förvaltningen delar Ann-Katrin Åslunds (fp) uppfattning att det är angeläget att vara uppmärksam på ungdomars alkoholvanor. Det är i första hand föräldrarnas ansvar men också ett ansvar för alla som har kontakt med ungdomar, exempelvis inom skolan, fritidsverksamheter, socialtjänstens drog- och brottsförebyggande verksamhet etc.

Inom staden pågår, som redovisats ovan, ett omfattande förebyggande arbete för att motverka att barn och ungdomar börjar använda alkohol och andra droger innan de fyllt 18 år. Det finns stora möjligheter för föräldrar att få stöd i sin föräldraroll inom exempelvis Komet 12 – 18 år. Ungdomarna kan få råd exempelvis på de ungdomsmottagningar staden driver i huvudsak gemensamt med landstinget.

Oligatoriska föräldrasamtal är redan en del av den utredning som genomförs av socialtjänsten vid en anmälan om att en ung person påträffats berusad. Om en ny, särskild modell för föräldrasamtal ska utvecklas är det angeläget att det finns forskningsstöd för att modellen är verkningsfull. Samtalen måste innehålla en metod där man med risk- och skyddsfaktorer kan identifiera de familjer/ungdomar som är i behov av fortsatta insatser i detta tidiga skede. Samtalsledaren måste också ha goda kunskaper om alkohol och dess skadeverkningar samt konsekvenser av tidig alkoholdebut.

När det gäller fylleri, testande av droger, snatterier m.m. bland ungdomar visar forskning att ca 5 procent riskerar att utveckla ett destruktivt beteende. De övriga kommer självmant att upphöra med detta och behöver inga särskilda insatser från samhället. Det är därför av största vikt att kunna skilja ut de familjer/ungdomar som behöver särskilda stödinsatser. Det kan vara av stort värde att utveckla metoder för hur man ska identifiera och arbeta med dessa familjer/ungdomar.

Maria Ungdomsenhet har lång erfarenhet och hög kompetens när det gäller samtal med föräldrar och ungdomar om missbruk och annat destruktivt beteende. Enheten har också nära kontakt med aktuell forskning inom området. Maria Ungdomsenhets uppdrag skulle kunna utökas med programverksamhet för denna typ av strukturerade samtal som stadsdelsförvaltningarna får möjlighet att använda sig av.

Sammantaget anser förvaltningen att Ann-Katrin Åslund (fp) tar upp en angelägen fråga om hur man skulle kunna utveckla en bra preventiv metod för att förhindra utvecklande av en beroendeproblematik hos ungdomar. Socialtjänstförvaltningen skulle kunna få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att i utredningar enligt socialtjänstlagen införa en modell för strukturerade föräldra-

samtal där man identifierar familjer/ ungdomar som behöver fortsatta insatser i ett tidigt skede av droganvändning. Det måste finnas forskningsstöd för att det är en effektiv metod om resurser ska avsättas för införande av en sådan samtalsmodell.

Bilaga

Skrivelse från Ann-Katrin Åslund (fp) om att införa obligatoriska föräldrasamtal mot ungdomars alkoholmissbruk